

Карьеризм толкает служителей закона на преступление. Бэртон Бэрлей, чтобы доказать вину Клайда Гриффитса похищает из морга несколько волосков Роберты и делает следующее: *And in consequence, upon the same day that Heit and Mason were personally re-measuring the wounds upon Roberta's face and head, Burleigh slyly threading two of Roberta's hairs in between the door and lens of the camera, so that Mason and Heit a little later unexpectedly coming upon them, and wondering why they had not seen them before – nevertheless accepting them immediately as a conclusive evidence of Clyde's guilt* [2, с. 660]. – *И вот в тот же день, когда Хейт и Мейсон еще раз измеряли следы ушибов на лице и голове утопленницы, Барлей исподтишка сунул несколько волосков Роберты в аппарат между крышкой и объективом. Немного позже Мейсон и Хейт неожиданно обнаружили их, и хотя удивились, каким образом не заметили их прежде, но, тем не менее сразу же усмотрели в этом окончательное доказательство виновности Клайда* [1, с. 168].

Признание авторитета и незыблемости суда прочно вошли в ритуал судебного процесса в Соединенных Штатах Америки. Юристы замечают и пресекают нарушения поведения, когда они могут оказать влияние на ход слушания дела в суде. Вместе с тем с точки зрения людей, не связанных с судебной системой, лишние, не всегда понятные процедурные формальности, скука характерны для судебных заседаний. Противоречие заключается в том, что: с одной стороны, суд должен защищать людей, справедливость, истину, с другой стороны, у людей наблюдается страх перед судом, желание избежать взаимодействия с судебной сферой. По мнению Т. Драйзера, сила и власть суда огромны, и бороться с ними очень трудно. Семье дяди Клайда Гриффитса приходится переезжать, переносить производство в другой город, чтобы сохранить свою репутацию.

Закключение. В англо-американском наивно-языковом сознании закон понимается как гарант свободы, в русском – как предел, ограничитель свободы. В обеих лингвокультурах закон и суд провозглашают и защищают общечеловеческие ценности.

1. Драйзер Теодор Американская трагедия: Роман. В 2-х частях. Часть 2. [Пер. с англ. З. Вершининой, Н. Галь; вступ. ст. Я. Засурского]. – Минск: Беларусь, 1985. – 432 с.

2. Dreiser Theodore An American tragedy / Theodore Dreiser. – Puntnam Inc, 2003. – 972 p.

СПЕЦЫФІКА МОДНЫХ СЛОЎ ЯК АСОБНАЙ ЛЕКСІЧНАЙ ГРУПЫ (НА МАТЭРЫЯЛЕ БЕЛАРУСКАМОЎНАГА СЕЦІВА)

Гір'ятовіч В.В.,

студэнтка 4 курса ВДУ імя П.М. Машэрава, г. Віцебск, Рэспубліка Беларусь
Навуковы кіраўнік – Арыямёнак Г.А., канд. філал. навук, дацэнт

Яшчэ ў пачатку XX стагоддзя пісьменнік Джордж Бернард Шоу трапіна заўважыў: “Мода – гэта кіраваная эпідэмія”. Сапраўды, у сучасным грамадстве мода як культурная норма займае важнае месца і ўяўляе сабой, акрамя ўсяго іншага, адзін з механізмаў сацыяльнай рэгуляцыі. Моднымі на сённяшні дзень становяцца прадметы і з’явы, паняцці і нават словы, якія ўказваюць на каштоўнасці большай часткі грамадства.

Названая тэндэнцыя прывяла да пэўных змен у лексічным складзе большасці моў. З гэтай прычыны ў лінгвістыцы пачатку XXI стагоддзя актуалізавалася пытанне моўнай (маўленчай) моды, якая звычайна трактуецца як манера выказвання, прынятая ў канкрэтнай супольнасці на працягу адносна невялікага часовага адрэзка.

Актуальнасць даследавання вызначаецца неабходнасцю фіксацыі і разнабаковага асэнсавання змен, што адбываюцца ў нацыянальнай мове пад уплывам маўленчай моды, у тым ліку і на моўным матэрыяле сеціва. Істотным з’яўляецца і той факт, што лексічны пласт модных слоў беларускамоўнага інтэрнэту пастаянна пашыраецца, але пры гэтым агульнапрынятага азначэння тэрміна “моднае слова” не існуе. Выбар тэмы тлумачыцца яе недаследаванасцю, а таксама магчымасцю тэарэтычнага і практычнага прымянення сабранага матэрыялу пры стварэнні грунтоўных прац (манаграфій, слоўнікаў), прысвечаных дадзенай тэме.

Мэта даследавання – вызначыць адметнасці модных слоў як асобнай лексічнай групы і зрабіць аргументаваныя вывады адносна іх функцыянавання ў беларускамоўным сеціве.

Матэрыял і метады. Матэрыялам для даследавання з’явіліся модныя словы беларускай мовы, зафіксаваныя на старонках разнастайных інтэрнэт-крыніц (сайты <https://34mag.net/>,

<https://nn.by/>, <https://vk.com/> і некаторыя іншыя). Для разгляду моўных фактаў выкарыстаны апісальна-класіфікацыйны, тлумачальна-аналітычны, супастаўляльны метады, а таксама лінгвакультуралагічная методыка.

Вынікі і іх абмеркаванне. На падставе аналізу сабранага моўнага матэрыялу ў асобную лексічную групу модных слоў варта аб'яднаць лексемы, якія вызначаюцца наступнымі асаблівасцямі:

1) характарызуюцца сацыяльнай і псіхалагічнай абумоўленасцю. Гэта значыць, што словы з названай групы павінны валодаць каштоўнасцю, значнасцю ў моўнай карціне свету для прадстаўніка асобнай мовы і культуры ў пэўны прамежак часу. Значную ролю для моўнікаў у вызначэнні “моднасці” слова адыгрывае менавіта псіхалагічны крытэры, у якім адлюстроўваецца пачуццё навізны, выключнасці слова: **крафтавы, мэйнстрым, спойлер**. Аднак названая асаблівасць не з'яўляецца зусім дакладнай у навуковым плане, паколькі адлюстроўвае суб'ектыўнае стаўленне кожнага чалавека да канкрэтнай лексемы;

2) статус “моднага” слова звязаны з часовай аднесенасцю, таму модныя словы павінны вызначацца актуальнасцю, сучаснасцю, навізнай і частотнасцю. Дыялектычны характар гэтай асаблівасці заключаецца ў тым, што, з аднаго боку, менавіта частотнасць з'яўляецца асноўным паказчыкам “папулярнасці” слова, а з другога – перасякаючы пэўную мяжу, шырокае ўжыванне разбурае ў моўнікаў адчуванне яго цікавасці, каштоўнасці, незвычайнасці: **стартап, хайп, хэнд-мэйд**;

3) пашыранасць модных слоў яшчэ не з'яўляецца паказчыкам іх асэнсаванасці і запатрабаванасці. Перш чым стаць “модным”, слова павялічвае абсяг свайго ўжывання, пашырае спалучальныя магчымасці, утварае так званыя моўныя “штампы”. Гэта можа прыводзіць да сінтаксічнай і семантычнай няпэўнасці, якая праяўляецца ў неразуменні некаторымі моўнікамі семантыкі слова і няправільнай сінтаксічнай спалучальнасці: **брутальны легкавік, вясковы барбер**;

4) асноўнымі сферамі ўжывання модных слоў варта лічыць СМІ (тэксты дыктараў радыё і тэлебачання, друкаваныя крыніцы), рэкламныя тэксты, а таксама інтэрнэт-асяроддзе. З гэтага вынікае аддаленасць модных слоў ад мастацкага, афіцыйнага і навуковага стылю і набліжэнне да гутарковага маўлення: **кайфова, падабайка, цішотка**;

5) парадаксальнасць функцыянавання модных слоў заключаецца ў выкананні імі супрацьлеглых па сваёй сутнасці роляў: інтэграцыйнай і дыферэнцыйнай. Моўнае адзінства, якое ствараецца дзякуючы шырокаму ўжыванню модных слоў, спрыяе развіццю кантактаў не толькі паміж носьбітамі адной мовы, але і прадстаўнікамі розных нацый: **годны, клінар, плытка**. На сучасным этапе развіцця грамадства гэта, па нашым меркаванні, з'яўляецца важным і патрэбным крокам да ўрэгулявання пэўных міжмоўных супярэчнасцей. З іншага боку, адно і тое ж моднае слова ў розных сацыяльных і культурных асяродках на фоне ўжо замацаваных нормаў і каштоўнасцей можа набыць розныя значэнні і канатацыі. У такім выпадку модныя словы выконваюць функцыю раз'яднання носьбітаў мовы: **антыкавярня, падабайка, флэшбэк**.

Заклучэнне. На аснове прааналізаванага матэрыялу можна зрабіць некалькі вывадаў адносна лексічных асаблівасцей модных слоў:

- на выкарыстанне модных слоў асноўны ўплыў аказваюць сацыяльны і псіхалагічны фактары. Суб'ектывізм, што назіраецца пры ўжыванні модных слоў, стварае пэўныя цяжкасці для даследчыкаў пры пошуку і аналізе адзінак дадзенай лексічнай групы;

- сярод асноўных функцый модных слоў варта вылучыць дзве дыяметральна супрацьлеглыя: інтэграцыйная і дыферэнцыйная. Такая своеасаблівая палярнасць і прыцягвае павышаную ўвагу мовазнаўцаў да модных слоў як асобнай моўнай з'явы;

- модныя словы з'яўляюцца паўнаважнай часткай лексічнага складу беларускай мовы. Тэматычная разнастайнасць і пашыранасць ва ўсіх сферах чалавечай дзейнасці дазваляе лічыць іх карыснай крыніцай ведаў не толькі для лінгвістаў, але і для сацыёлагаў, псіхолагаў, этнолагаў і ўсіх зацікаўленых працэсамі камунікацыі ў грамадстве.

1. Бичай, Ю.В. Модные слова в современном русском языке (на материале толковых словарей и речевой практики масс-медиа конца XX – начала XXI ст.): автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.02.02 / Ю.В. Бичай; Днепрпетр. нац. ун-т. – Днепрпетровск, 2003. – 162 с.

2. Уласевіч, В.І. Слоўнік новых слоў беларускай мовы / В.І. Уласевіч, Н.М. Даўгулевіч. – Мінск: ТетраСистемс, 2009. – 448 с.